

Розслідування

ПРОПАГАНДА МАЛЬКЕВИЧА

ПАРТНЕРСЬКА МЕРЕЖА
ВАГНЕРА В УКРАЇНІ

ЗМІСТ

Вступ	2
1 Тернистий шлях пропагандиста, пов'язаного з Вагнером	5
Під прицілом Сполучених Штатів	6
Євген Пригожин, корисний родич	6
ДОВІДКА > ФЗНЦ, дуже політичний фонд	7
Можливості, які відкриває війна	8
У ФОКУСІ > Євген Пригожин, колишній бандит у Кремля	9
2 Пропагандистська система Малькевича в Україні	10
Не шкодуючи коштів	10
ІНТЕРВ'Ю > Олександр Малькевич або концепція "медіа-волонтерства".	11
Радянська пропаганда	13
Тінь Вагнера	14
У ФОКУСІ > Відданий справі інфлюенсер	15

Олександр Малькевич бере під свій контроль теле і радіопропаганду на окупованих територіях України з липня 2022 року. Проекти місцевих телеканалів, які розроблялися окупаційними адміністраціями після вторгнення, наприкінці лютого, були раптово скасовані на користь нової системи, що артикулюється довкола трьох медіа.

У Мелітополі, адміністративному центрі окупованої частини Запорізької області, Олександр Малькевич створив групу "ЗаМедіа", що складається з телеканалу, радіостанції та кількох місцевих редакцій. У Херсоні він запустив новий місцевий телеканал під назвою "Таврія ТВ". У Маріуполі для підтримки свого медіа під назвою "Маріуполь 24" Олександр Малькевич використовував ресурси керованого ним телеканалу "Санкт-Петербург".

Офіс "ПВК Вагнер Центру", пов'язаного із засновником приватної військової компанії Вагнер Євгеном Пригожиним, під час його офіційного відкриття в Санкт-Петербурзі 4 листопада 2022 року. © Olga Maltseva/AFP

МЕДІЙНЕ РЕЙДЕРСТВО СОРАТНИКА ВАГНЕРА

Інформація (або пропаганда) за визначенням є головним питанням гібридної війни. Російські війська в Україні не задовольняються лише бомбардуванням і руйнуванням українських телевеж. Окрім ослаблення засобів комунікацій, вони роблять усе, щоб поширювати московську пропаганду серед населення окупованих територій.

На нових "анексованих" територіях Півдня України за це завдання офіційно відповідає людина пов'язана з Євгеном Пригожиним, босом найманців Вагнера: Олександр Малькевич. Для побудови нової медіасистеми, покликаної проповідувати "Євангеліє" від Кремля, цей таємничий апаратник вербує людей по всій Росії. Він спирається на свою мережу у Санкт-Петербурзі, звідки він, як і президент Путін, родом.

РБК дослідили діяльність Малькевича в цій "Новоросії", що за царською концепцією, осучасненою [Володимиром Путіним](#), позначає Південь і Схід України. Офіційно лише волонтер, цей колишній журналіст зумів за рекордно короткий час створити медіагрупу в Запорізькій області, телеканал у Маріуполі та ще один у Херсоні, редакція якого переїхала до Генічеська після того, як місто було звільнене українськими військами.

Ближчі до своєї аудиторії, ніж російські федеральні канали, ці місцеві медіа поширюють пропаганду, метою якої є прискорення інтеграції українського населення в російську державу.

Вхід до "ПВК
Вагнер Центр".
©Olga Maltseva/
AFP

Олександр Малькевич
на сцені "Міжнародного
медіафоруму" у Пскові, Росія,
28 листопада 2022 року.
©Telegram Alexandr_Malkevich

I / ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ ПРОПАГАНДИСТА-АПАРАТНИКА, ПОВ'ЯЗАНОГО З ВАГНЕРОМ

"Можливо, через кілька років я стану лауреатом Пулітцерівської премії". Коли у 2018 році Олександр Малькевич [сказав цю фразу](#) журналісту американського журналу Foreign Policy, він очолював проект "USA Really. Прокидайтеся, американці". Це нове російське англomовне медіа було дочірньою структурою інформаційного агентства, що належить відомому босу найманців Вагнера Євгену Пригожину (див. вставку на стор. 9). На його сайті з'являлися статті з красномовними заголовками на кшталт: "Чоловік пригостив друзів тако, приготовленими з власної відрізаної кінцівки" або "Шкільного вчителя звільнили після того, як він забув ім'я учня-трансгендера".

Його біографія сповнена перипетій та змін курсу. Як і Євген Пригожин, відомий своєю близькістю до російського президента, Олександр Малькевич народився 1975 року в Санкт-Петербурзі, коли місто ще носило радянську назву Ленінград. Він почав свою журналістську кар'єру в різних місцевих газетах дуже рано, в період розпаду СРСР. У 23 роки амбітний молодик став головним редактором молодіжного видання, а потім займався зв'язками з громадськістю в місцевій адміністрації та став муніципальним обранцем в своєму рідному місті.

Захистивши дисертацію на тему "Засоби масової комунікації у виборчому процесі", Олександр Малькевич взявся за телебачення Санкт-Петербурга, потім Північного Кавказу, а далі – Сибіру. У 2014 році він всього за 146 днів запустив регіональну медіагрупу в Карачаєво-Черкесії: це досягнення потрапило до [Книги рекордів Росії](#). Після обрання у 2017 році до Громадської палати Росії – другорядної інституції, що обслуговує владу – його помітили завдяки виступам на користь збільшення кількості російських медіа за кордоном. У 2018 році він залишив телеканал, яким керував в Омську (Сибір), щоб приєднатися до медіапроекту Євгена Пригожина в США "USA Really".

“... його помітили завдяки виступам на користь збільшення кількості російських медіа за кордоном.”

ПІД ПРИЦІЛОМ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ

Але його американська авантюра виявилася короткою. Невдовзі після його прибуття до Вашингтона, у червні, USA Really вигнали з офісів орендованих за два кроки від Білого дому, а [мітинг](#), організований на честь запуску сайту, провалився. Акаунт видання у фейсбуці був заблокований, а доступ до твінтер-сторінки обмежений. Після другого вояжу до американської столиці на проміжні вибори в листопаді 2018 року Малькевич був коротко [допитаний](#) в аеропорту ФБР, перед тим як залишити країну. Місяць по тому Малькевич потрапив під санкції уряду США за [співпрацю з Євгеном Пригожиным](#), який нещодавно врешті [зізнався](#) у втручанні в американські вибори.

Через ці західні санкції у грудні 2018 року Олександр Малькевич був підвищений до голови Комітету з питань медіа Громадської палати. Після цього він став частіше з'являтися в суспільно-політичних програмах на федеральних телеканалах, таких як "Первый канал", "НТВ", "Россия 24" або канал Міністерства оборони "Звезда". Сам зірковий ведучий телеканалу "Россия 1" Володимир Соловйов, відомий своїми заявами, що заперечують існування України, [регулярно запрошує](#) його на свої програми.

Олександр Малькевич перед штаб-квартирою ФБР у Вашингтоні у 2018 році.
©Instagram mcceвич

Олександр Малькевич вважає себе одним із трьох найкращих [експертів країни з дезінформації](#) і пишається тим, що викриває ["фейкові новини"](#), [створені Заходом](#). У своєму телеграм-каналі, тимчасово перейменованому на "Media MalkeviZ", символ "Z" якого означає підтримку російського вторгнення в Україну, журналіст говорить про західну цензуру і жартує, що йому варто було б отримати медаль за те, що він потрапив щонайменше до чотирьох санкційних списків — Сполучених Штатів у 2018 і 2021 роках, а також Європейського Союзу і Великобританії у 2022 році. Згідно [російського сайту журналістських розслідувань The Insider](#), він є єдиним медійником в оточенні Євгена Пригожина, що потрапив під санкції. Цю інформацію підтвердили і у відділі розслідувань найбільшого незалежного російського медіа "Медуза". "Експерт" любить наводити боса Вагнера як модель та зразок для наслідування, в тому числі і в його інтерв'ю РБК у грудні 2022 року (див. вставку на стор. 11) .

ЄВГЕН ПРИГОЖИН, КОРИСНИЙ РОДИЧ

Ставши членом Громадської палати, Олександр Малькевич продовжив співпрацювати з Євгеном Пригожиным, зокрема в Африці. У 2019 році він створив Фонд захисту національних цінностей (ФЗНЦ – див. вставку на стор. 7) – аналітичний центр, який, у свою чергу, потрапив під санкції США на тій підставі, що ним ["керував Олександр Малькевич в інтересах Євгена Пригожина"](#). Кількома місяцями пізніше юрист фонду Микола Столярчук став директором медіагрупи Вагнера "Патріот". У травні 2019 року двох інших співробітників фонду заарештували в Лівії за спробу втручання у вибори в цій країні, де Вагнер бере участь у громадянській війні. Один з них, Максим Шугалей, навіть став головним героєм трьох фільмів, знятих за підтримки ФЗНЦ. Нібито розповідаючи про його полон, ці пропагандистські фільми виступають на боці маршала Халіфи Хафтара, який вдається до послуг Вагнера у війні проти уряду національної єдності, визнаного ООН. Після свого звільнення у 2021 році Максим Шугалей замінив Олександра Малькевича на посаді президента ФЗНЦ.

Євген Пригожин у приміщенні "ПВК Вагнер Центру", кінець листопада 2022 року.
©Telegram Prigozhin_hat

Малькевич же отримав посаду директора громадського телеканалу "Санкт-Петербург", на який, за інформацією джерела [News.ru](#), близького

Логотип ФЗНЦ. ©Telegram fznrcf

ФЗНЦ, ДУЖЕ ПОЛІТИЧНИЙ ФОНД

Фонд захисту національних цінностей (ФЗНЦ), створений у 2019 році і очолюваний до 2021 року Олександром Малькевичем, позиціонує себе як "некомерційна організація, діяльність якої спрямована на захист національних інтересів Російської Федерації". Так, він "займається просуванням національних цінностей, організацією міжнародних патріотичних заходів та ініціатив, дискусійних майданчиків і круглих столів". Серед його партнерів Африканський дискусійний клуб. ФЗНЦ пишається тим, що є провідним аналітичним центром спеціалізованим на Африці і демонструє своє партнерство з Асоціацією вільних досліджень і міжнародного співробітництва (AFRIC), "спільнотою експертів і активістів для поширення об'єктивної інформації". Обидві організації потрапили під санкції США у 2021 році як частина "[мережі Євгена Пригожина в Африці](#)", що слугує "прикриттям для його операцій впливу".

З моменту свого заснування ФЗНЦ відзначився своєю участю в темних справах шпигунства і прихованого впливу. З самого початку фонд проводив кампанії на підтримку Марії Бутіної, російської шпигунки, заарештованої в США в 2018 році, якій ФЗНЦ перерахував 5 мільйонів рублів (шістдесят тисяч євро) для оплати її юридичних витрат. Звільнена наприкінці 2019 року після відбуття покарання, вона була [зустрінута в московському аеропорту самим Олександром Малькевичем](#), а потім стала одним з "[експертів](#)" аналітичного центру. Потім двох співробітників фонду, включно з нинішнім його керівником, заарештували у 2019 році в Лівії за втручання у вибори цієї країни, де найманці Вагнера беруть участь у громадянській війні.

до бізнесмена, Євген Пригожин прагне отримати вплив. Він прийняв цю посаду на регіональному телебаченні, яка, здається, не відповідає рівню його амбіцій. Переможець у 2020 році конкурсу "Лідери Росії", організованого адміністрацією президента для створення резерву керівних кадрів, він дійсно міркував [балотуватися в депутати](#). "Він чудовий комунікатор, він вміє розмовляти з людьми, — підкреслює один з його колишніх роботодавців в інтерв'ю "Фонтанці", незалежному медіа з Санкт-Петербурга: "Політичні амбіції? Я думаю, що так, він чудово підготовлений. Впевнений, з нього вийде відмінний депутат Держдуми. Він як військовий генерал, насамперед він професіонал; друге питання — на чиєму боці він воює".

У березні 2022 року Олександр Малькевич у своїй якості директора телеканалу "Санкт-Петербург" уклав великий контракт з компанією, заснованою колишнім головним редактором двох медіа з прес-групи Євгена Пригожина — Тимофієм Шабаршиним. За інформацією джерела News.ru, яке побажало залишитись анонімним, останній зараз є редактором провладного таблоїду "Московский комсомолец" у Санкт-Петербурзі і працює в інтересах Євгена Пригожина. Олександр Малькевич виправдовує ці витрати у розмірі 75 000 євро на місяць — у шість разів більше, ніж минулого року — "інформаційною війною, що ведеться проти [його] країни". Призначені для просування контенту каналу в соціальних мережах і медіа, вони необхідні, щоб конкурувати з "витратами на виробництво фейкових новин про Росію, які вже перевищили 300 мільйонів доларів", пояснює він інформаційному порталу медіа-спільноти Санкт-Петербурга [Lenizdat.ru](#).

“ Він чудовий комунікатор, він вміє розмовляти з людьми, — підкреслює один з його колишніх роботодавців...”

“ Як і його наставник Євген Пригожин, він використовує свою діяльність в Україні для викриття "зрадників" країни...”

Олександр Малькевич у прямому телебаченні самопроголошеної "Донецької республіки" з російським "Громадським центром спостереження за референдумами" під час референдуму, покликаною підтвердити анексію окупованих територій у вересні 2022 року.
©Telegram Alexandr_Malkevich

Олександр Малькевич перебуває в авангарді боротьби [проти незалежних медіа](#), так званих "іноземних агентів". Як і його наставник Євген Пригожин, він використовує свою діяльність в Україні для викриття "зрадників" країни. Серед них в першу чергу артисти, лідери НУО та журналісти, яких, [на його думку](#), слід "заборонити". Він закликає публікуватися лише в російських соціальних мережах, вважаючи, що інші, екстремістські, [мають бути заблоковані](#) – так зараз відбувається в Росії з Facebook, Twitter та Instagram. У серпні 2022 року пропагандист увійшов до кола 25 найвпливовіших російських журналістів у Telegram, згідно з [рейтингом, складеним TGstat](#).

МОЖЛИВОСТІ, ЯКІ ВІДКРИВАЄ ВІЙНА

Кар'єра Олександра Малькевича всіяна нагородами. Усю свою діяльність на службі "великій Росії" цей пристосуванець полюбляє висвітлювати в соцмережах. Він також старанно відвідує міжнародні конференції та форуми, шукаючи корисних зустрічей, які могли б посприяти його самоспросуванню. "Це дивний персонаж, якого важко визначити, невиразний, він не справляє сильного враження з першого погляду", – згадує генеральний секретар РБК Крістоф Делуар, з яким Олександр Малькевич побажав познайомитись під час Форуму "За мир" в Парижі у 2019 році.

Війна в Україні та окупація нових територій надали нові можливості для Олександра Малькевича. Він скористався ними, розвиваючи місцеві пропагандистські телеканали та множаючи ініціативи на користь влади: запуск стримінгової платформи та кампаній зовнішньої реклами, що прославляють окупацію, участь в організації референдумів про анексію і шефство над [конкурсами набору на роботу](#) в окупаційну адміністрацію.

Підбиваючи підсумки своєї діяльності у 2022 році, в [інтерв'ю](#) юридичному інформаційному агентству він підтвердив, що готує "посібник із сучасної російської журналістики, який пояснюватиме специфіку роботи на звільнених територіях". Він нагадав про розпочату 24 лютого "чистку", зокрема в медіасфері, закликаючи до "повної перебудови на нові рейки для нових потреб нашого суспільства". Переломний момент

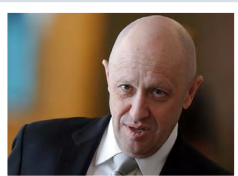
"спецоперації" дозволив, на його думку, відкрити у багатьох людях "якості, про які вони самі, можливо, навіть не підозрювали".

Ця війна та його діяльність на окупованих територіях принесли свої плоди. Олександр Малькевич мав честь бути запрошеним до Кремля на церемонію їх анексії. Окрім цього, 13 січня 2023 року він отримав з рук прем'єр-міністра Росії [Урядову премію у галузі ЗМІ](#), яка присуджується за вагомі професійні досягнення. У своїй промові глава уряду підкреслив: "Було докладено великих зусиль для організації мовлення телеканалів на звільнених територіях. Заслуга в цьому належить, в тому числі, Олександру Малькевичу".

Інтер'єр "ПВК Вагнер Центру". ©Olga Maltseva/AFP

У ФОКУСІ

**Євген Пригожин,
колишній бандит
на службі у Кремля**

Євгеній Пригожин, на прізвище "кухар Путіна", отримав скандальну репутацію в Росії та за кордоном, пройшовши шлях від дрібного злочинця в Ленінграді 1970-х років до боса найманців Вагнера та поплічника Кремля. Після дев'яти років ув'язнення за бандитизм і крадіжку, в 1990 році він став успішним продавцем хот-догів, перш ніж розбагатіти на громадському харчуванні завдяки групі Concord, заснованій в 1995 році. Він почав розвивати привілейовані стосунки з Володимиром Путіним, постійним клієнтом його розкішного ресторану в Санкт-Петербурзі, і отримав великі державні контракти.

Бізнесмен не став задовольнятися тим, що годує Кремль. Він інвестував в пропаганду і в 2013 році заснував фабрику тролів, Агентство інтернет-досліджень (АІД), потім інформаційне агентство "РИА ФАН", а в 2019 році - медіагрупу "Патріот". При цьому він не соромиться погрожувати і судитися з незалежними журналістами, які розслідують його діяльність. Він також обслуговує стратегічні інтереси російської влади, створивши у 2014 році приватну військову компанію Вагнер. Євген Пригожин відправляє своїх бійців на український Донбас, до Центральноафриканської Республіки, Сирії тощо. Кілька його компаній потрапили під європейські та американські санкції. Довгий час перебуваючи в тіні, Євген Пригожин нещодавно продемонстрував свої амбіції здобути популярність в Росії та на міжнародній арені, зізнавшись в заснуванні компанії Вагнера та у втручанні в американські вибори. Колишній гангстер навіть відкрив 4 листопада 2022 року в Санкт-Петербурзі "Центр ПВК Вагнера", подібний до "Вежі Трампа" в Нью-Йорку. Досить символічно.

2/ ПРОПАГАНДИСТСЬКА СИСТЕМА МАЛЬКЕВИЧА В УКРАЇНІ

“ ” У Херсоні...
Олександр
Малькевич
нав'язав абсолютно
новий проект -
"Таврія ТВ".

У червні 2022 року Олександр Малькевич офіційно розпочав свою місію на окупованих територіях Півдня України. "Вагнерівський" директор телеканалу "Санкт-Петербург", взяв тривалу відпустку і настільки захопився цією "волонтерською", як він сам висловився, роботою, що за кілька місяців зумів створити регіональну аудіовізуальну міні-імперію на користь Кремля. Такий прискорений запуск медіагрупи і двох телеканалів за місяць до проведення "референдумів" про анексію вимагав термінової мобілізації значних людських і матеріальних ресурсів, що стало справжнім викликом у спустошених і розграбованих містах, які залишилися без частини свого населення.

І НЕ ШКОДУЮЧИ КОШТІВ

"Я хочу, щоб проект увійшов до книги рекордів країни, адже холдинг побудували за два тижні, а регіональний канал запустили за десять днів з нуля", - хвалився Олександр Малькевич створенням групи "ЗаМедіа" в Мелітополі, адміністративному центрі окупованої частини Запорізької області, в [інтерв'ю](#), яке він дав 23 вересня 2022 року діловому онлайн-медіа Татарстану "Бизнес Online". В структурі цього холдингу новий телевізійний канал стає головним пропагандистським медіа на протигагу телеканалу "MTV+", що належав голові місцевої окупаційної адміністрації. Названий "ЗаТВ", він почав мовлення 1 серпня зі студії під [захопленою](#) російськими збройними силами телевежею.

Директор з комунікацій телеканалу "Таврія" Серафим Іванов з'являється в ефірі свого каналу у футболці з літерою Z — символом підтримки російських збройних сил з початку війни в Україні.
©Telegram Alexandr_Malkevich

У Херсоні, де до його приїзду для трансляції своєї пропаганди окупаційна влада покладалася на вже існуючий телеканал, Олександр Малькевич нав'язав абсолютно новий проект - "Таврія ТВ". Скориставшись [розграбованою](#) російськими окупантами студією українського суспільного мовника "Суспільне", телеканал розпочав мовлення 15 серпня. Через три місяці, після звільнення Херсона українськими військами, редакція "Таврії" переїхала до Генічеська, невеликого містечка на південному сході Херсонської області, яке стало адміністративним центром ще окупованої частини цього регіону.

У зруйнованому Маріуполі, де значна частина населення залишилася без електрики, Олександр Малькевич отримав для свого каналу "Маріуполь 24" відносно добре збережену будівлю, добре розташовану, з необхідною для його проекту інфраструктурою. Згідно зі свідченнями, зібраними РБК, будівля була відремонтована в рекордно короткі терміни відрядженими на місце російськими робітниками. У жовтні Олександр Малькевич навіть повідомив про [пожертвування нових вікон](#) для телестудії — справжню розкіш у цьому розбомбленому та зруйнованому місті. Знову ж таки, приїзд Олександра Малькевича ознаменував зупинку ще одного проекту — телеканалу під назвою "Новий Маріуполь", який, здавалося, був вже готовий до мовлення.

Олександр Малькевич позує між директором "ЗаМедіа" Вадимом Кучером (піворуч) та першим директором телеканалу "ЗаТВ" Вадимом Івановим (праворуч) під час інавгурації холдингу "ЗаМедіа" в Мелітополі в серпні 2022 року.
©Telegram Alexandr_Malkevich

ІНТЕРВ'Ю

Олександр Малькевич або концепція "медіа-волонтерства"

Незважаючи на санкції через зв'язки з Євгеном Пригожиным, Олександр Малькевич завжди заперечував свою працю на засновника Вагнера. В інтерв'ю РБК він залишається на своїх позиціях: *"Як ви можете собі уявити, коли я два роки очолював головний медіа-ресурс Смольного [резиденція губернатора Санкт-Петербурга Олександра Бєглова], що я якимось чином пов'язаний з головою правління медіа-групи "Патріот" [Євгеном Пригожиным]? Відповідь очевидна - вони непримиренні вороги".* Він замовчує, що його призначення на посаду директора каналу "Санкт-Петербург" відбулося до [погіршення відносин](#) між цими двома діями.

Хоча Олександр Малькевич підтверджує, що він запустив нові медіа на Півдні України, його офіційна роль залишається незрозумілою: *"Я просто допомагаю колегам порадами, проводжу майстер-класи. Брав активну участь у створенні телеканалів у Херсоні та Мелітополі. Загальновідомо, що я створив і керував багатьма телеканалами в різних регіонах Російської Федерації, тому маю певний досвід, яким щедро ділився з колегами".*

За словами Малькевича його участь у роботі на Півдні України - це просто волонтерське наставництво: *"Я є членом Громадської палати Росії, а в нашій країні гуманітарна діяльність і волонтерство вітаються і заохочуються. Те, чим я займаюся на нових територіях, - це медіа-волонтерство. [...] Я працюю продюсером кількох медіа-проектів, також можу дозволити собі у вільний час займатися гуманітарною діяльністю".* Це не пояснює, в якій якості він підписав 4 серпня 2022 року угоду про створення каналу "Маріуполь 24". Насамкінець, Олександр Малькевич підкреслює: *"Переважна більшість росіян дуже захоплюється тим, що робить пан Пригожин на лінії фронту".*

Для запуску цих медіа Олександр Малькевич спирався на ресурси місцевої адміністрації, а також [фонду](#) з невідомим фінансуванням, який він створив у 2017 році і у жовтні 2022 перейменував на "Фонд розвитку нових медіа", та керованого ним каналу "Санкт-Петербург". Наприклад, 4 серпня від імені свого каналу він підписав з донецьким [телеканалом угоду](#) про співпрацю про створення телеканалу "Маріуполь 24", зміст якої залишається таємницею. При цьому цей керівник російського громадського медіа настільки багато часу приділяє своїй волонтерській роботі, що рідко повертається до Санкт-Петербурга. Весь свій час Олександр Малькевич проводить на нових окупованих територіях, в [інтернет-газеті](#) та соціальних мережах, охоче одягаючи футболку з логотипом "Z" на підтримку війни. Проте відсутність Малькевича не завадила [перепризначити](#) його на посаду керівника телеканалу "Санкт-Петербург" 30 січня 2023 року.

“ Управління цими новими місцевими каналами було доручено російським журналістам, відомим своєю лояльністю до Кремля ...”

Однак експрес-підприємству Малькевича заважає брак людських ресурсів. На окупованих територіях залишилося небагато українських журналістів, які готові співпрацювати з його пропагандистськими медіа, незважаючи на щедру винагороду праці. Наприклад, згідно з нашими джерелами, 30 000 рублів (350 євро) на місяць в зруйнованому Маріуполі. Щоб виправити це, він залучає російські кадри, зокрема зі свого рідного Санкт-Петербурга, і робить ставку на заманливі зарплати.

У приватному телефонному повідомленні, отриманому РБК, петербурзький рекрутер запропонував російському журналісту від імені Олександра Малькевича "роботу під егідою президентського апарату і людей Пригожина" на нових територіях. Він пропонував йому самому встановити собі зарплату і взяти з собою команду колег, які будуть отримувати від 200 000 рублів чистими на місяць (близько 2 300 євро) плюс витрати на проживання. Це, згідно з останньою офіційною статистикою [Росстату](#), більш ніж у чотири рази перевищує середню зарплату в Росії. Цей рекрутер навіть обіцяє 150 000 рублів (близько 1700 євро) для стажерів-початківців. "Вони не вміють працювати професійно, – каже журналіст на умовах анонімності через страх репресій, – тому (...) їм все одно потрібні коники-трудажки, які все це потягнуть".

Управління цими новими місцевими каналами було доручено російським журналістам, відомим своєю лояльністю до Кремля, або членам петербурзького

відділення "Бойового братства" – асоціації, що підтримує патріотичне виховання та російських бойовиків, та є частиною вербувальної мережі Вагнера. Ця її роль стала відомою у 2017 році після [страсти в Сирії](#) одного з її членів, що входив до складу компанії найманців. Діяча "Братства" в Санкт-Петербурзі Серафима Іванова було призначено на посаду директора департаменту комунікацій телеканалу "Таврія" в Херсоні, а Олександр Малькевич [представляє](#) його як власного "помічника". Цей чоловік також очолює місцевий осередок "Юнармії", російського військово-патріотичного молодіжного руху.

Інший член "Братства", петербурзький політик [Вадим Кучер](#), очолює холдинг "ЗаМедіа" в Мелітополі. Управління "ЗаТВ" Олександр

Неповнолітні ведучі Влада Андреева та Мирослава Бутенко, завербовані Олександром Малькевичем, на знімальному майданчику телеканалу Міністерства оборони Росії "Звезда", 8 грудня 2022 року.
©Telegram Alexandr_Malkevich

Малькевич спочатку доручив російському журналісту [Вадиму Іванову](#), який тривалий час працював на державному телебаченні, а потім передав його [Юлії Шамаль](#). Вона зокрема відома тим, що запустила телешоу, яке веде сумнозвісна [російська шпигунка](#) Анна Чапман, яка повернулася в Росію зі Сполучених Штатів в результаті обміну в'язнями в 2010 році. Менш відомі журналісти, завербовані в Росії, працюють у тіні. Наприклад, [Олег Клоков](#), колишній співробітник RT (Russia Today), який загинув від артилерійського удару під час евакуації з Херсона російською армією.

Олександр Малькевич також вербує чиновників і менеджерів пропагандистських медіа, які працювали на самопроголошену "Донецьку народну республіку" (ДНР) на Сході України. Це стосується, [зокрема](#), Олександра Бернатовича, "[журналіста міністерства інформації ДНР](#)", який став директором телеканалу "Маріуполь 24".

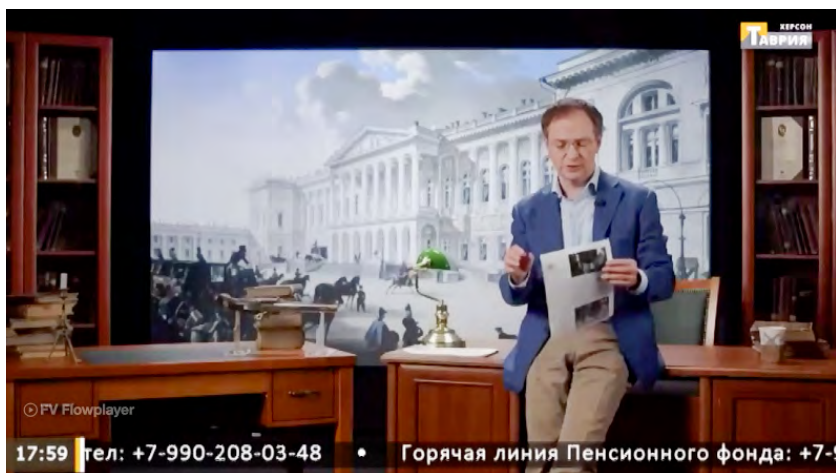
Цього підсилення втім було недостатньо, щоб компенсувати нестачу місцевих фахівців. Тому Олександр Малькевич розпочав експрес-кампанію з набору кадрів на місці. 10 серпня за підтримки генерального директора RT [Олексія Ніколова](#) він [відкрив у Херсоні](#) школу журналістики. Але не для підготовки кадрів, а для їхнього набору. З вересня Олександр Малькевич підписав [угоду](#) з Маріупольським університетом і телеканалом "Маріуполь 24" про викладання "журналістики". Так [Владислава Андрєєва](#) (також відома як Луговська), 16-річна старшокласниця з Херсона, без жодного диплому та досвіду роботи в журналістиці, стала зірковою ведучою телеканалу "Таврія" і була нагороджена [кремлівською медаллю "За мужність"](#) з нагоди Міжнародного жіночого дня 8 березня.

Новобранці іноді їздять на стажування до Санкт-Петербурга, як ще одна молода "зірка" "Маріуполя 24", студентка [Ксенія Місюревич](#), поїздки якої співфінансують Фонд розвитку нових медіа Олександра Малькевича та телеканал "Санкт-Петербург". [Студентка і модель](#) Мирослава Бутенко, яка у віці 15 років стала журналісткою мелітопольського телеканалу "ЗаТВ", так [пояснює](#) свою мотивацію: "Я роблю це на благо людей, представляю образ щасливих людей, які живуть у розвиненій країні, молодих людей, які забезпечують її розвиток".

РАДЯНСЬКА ПРОПАГАНДА

Задача цих нових медіа – змусити місцеве населення прийняти кремлівське бачення світу та інтеграцію окупованих територій до складу Росії, що, за словами Олександра Малькевича, є "дуже важливим викликом". "Ми повинні розповісти мешканцям нових регіонів, до якої великої і прекрасної країни вони належать", – пояснює цей палкий прихильник ідеї "[Новоросії](#)", яка історично включала б території східної та південної України, в [інтерв'ю](#) агентству "РАПСИ" наприкінці грудня 2022 року.

“ Олександр Малькевич також вербує чиновників і менеджерів пропагандистських медіа, які працювали на самопроголошену "Донецьку народну республіку" (ДНР) на Сході України. ”

Колишній міністр культури Російської Федерації Володимир Медінський в ефірі "Таврія ТВ".
©Capture d'écran Tavría TV

Заголовки головних новин в телеграм-каналі "ЗаТВ" 26 березня 2023 року: "Під надійним захистом", "Сьогодні виповнюється 23 роки з дня обрання Володимира Путіна президентом Росії", "Культурне збагачення", "У Запорізькій області можуть з'явитися власні театри".
Скріншот. ©Telegram ZaTV_Media

“ *Лояльність
врешті-решт
досягається
за допомогою
більш-менш
відкритих погроз.
Нові телеканали
детально
розповідають
про боротьбу
зі "зрадниками",
запобігаючи будь-
якому натяку
на бунт.* ”

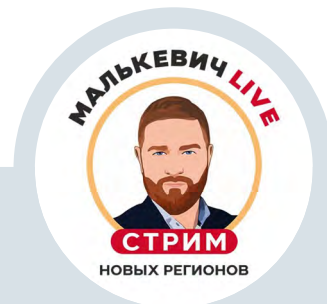
Навіть якщо одразу після окупації міст російськими військами мешканців "годували" програмами федерального державного телебачення, місцеві медіа відіграють важливу роль у забезпеченні довіри до пропагандистського дискурсу. Поряд денний цих нових каналів є переважно позитивним, подібним до "Правди", офіційної газети комуністичної партії за часів СРСР. Багато репортажів перебільшують [здобутки](#) окупаційної адміністрації – [дороги](#), [ціни на пальне](#), ремонти тощо – все це з цифрами, презентаціями річних планів та деклараціями державних службовців. Жодні дисонуючі голоси не транслюються, співрозмовники чітко дотримуються прокремлівської лінії. Журналісти цих телеканалів також широко висвітлюють гуманітарні акції "визволителів", особливо [на користь дітей](#) та роздачу подарунків.

Другий напрямок цієї пропаганди - знищення українського минулого. Ці телеканали наголошують на тому, що повернення до минулого неможливе. Широке висвітлення [візитів російських посадовців](#) зазвичай супроводжується інтерв'ю на тему інтеграції, як, наприклад, [у січні 2023](#) року першого заступника адміністрації президента Росії Сергія Кириєнка, [який відповідає](#) за управління окупованими територіями. Псевдореферендуми про анексію у вересні 2022 року [зображаються](#) як вільний вибір на користь Росії, а мешканцям надається практична інформація щодо адміністративних механізмів нового режиму – [перепустки](#), податки тощо. Репортажі висвітлюють [заходи, організовані](#) для популяризації російської культури та її [роз'яснення](#) населенню. Телеканал "Таврія", наприклад, транслює лекції з історії колишнього міністра культури Володимира Медінського, нині голови російської делегації на переговорах з Україною, відомого своїм [історичним ревізіонізмом](#).

Лояльність врешті-решт досягається за допомогою більш-менш відкритих погроз. Нові телеканали детально розповідають про боротьбу зі "зрадниками", запобігаючи будь-якому натяку на бунт. Втім, мовлення адаптоване до української аудиторії, щоб не відштовхнути місцеве населення. "Правоохоронці закликають ошуканих київською пропагандою колишніх працівників навчальних закладів області добровільно повернути вкрадені ними документи – інакше вони будуть притягнуті до відповідальності згідно з відповідними статтями російського кримінального кодексу", – [повідомляв](#), наприклад, в середині січня 2023 року телеканал "ЗаТВ". Будь-який новий закон щодо покарання "внутрішніх ворогів" систематично ретранслюється. Водночас всіляко підкреслюються гіпотетичні зловживання української армії щодо цивільного населення, а дії російських військ показуються позитивно, як у [репортажі](#) про переміщених жителів Бахмута: "Усі висловлюють подяку бійцям Вагнера за порятунок".

І ТІНЬ ВАГНЕРА

Система пропаганди, створена Олександром Малькевичем на окупованих територіях Півдня України, є частиною стратегії Євгена Пригожина, спрямованої на посилення його медійного впливу в Росії. До минулої осені бос медіагрупи "Патріот" і Вагнера заперечував свою причетність до цієї приватної військової компанії, і навіть [подавав](#) до суду на журналістів, які виявили цей зв'язок. Сьогодні він перебуває на передовій зі своїми "солдатами" і підтверджує свої амбіції взяти під свій контроль інформаційні потоки в умовах війни, що триває.

Відданий справі інфлюенсер

22 серпня 2022 року Олександр Малькевич запустив власне щоденне [онлайн ток-шоу](#) під назвою "[Малькевич Live](#). Стрим нових регіонів". Це шоу, яке триває близько години і транслюється в прямому ефірі в соціальних мережах, збирає трьох-чотирьох гостей і має на меті інформувати про "[мирне життя](#)" (вираз Олександра Малькевича) на окупованих територіях. Депутати Держдуми з'являються там поруч із місцевими колаборантами, діячами російської культури або другорядними політичними експертами. Разом вони поширюють кремлівську пропаганду. Ці програми регулярно доповнюються трансляцією "документальних фільмів" з такими промовистими назвами, як "Біолабораторії в Україні" або "Майдан. Точка неповернення", які, послуговуючись [термінами самого Олександра Малькевича](#), розповідають про уявні "жахи і страждання, які завдав Донбасу нелюдський укронацистський режим".

Також транслюються цілі концерти патріотичних пісень. Телеграм-канал шоу регулярно публікує плейлисти та кліпи, на кшталт "[Вставай, страна!](#)" російського артиста Яна Осіна. Протягом чотирьох хвилин асоціативний ряд цього відео згадує "святую Русь", СРСР, нацистів, "збожеволілу Європу", Олімпійські ігри та російські балети, "американського Сатану" та Дар'ю Дугіну, російську ультранационалістку, доньку близького до Володимира Путіна ідеолога, вбиту 20 серпня 2022 року. Все це відбувається на тлі зображень російських військових маневрів, радянських архівів і грубих фотомонтажів – кліп, [за словами Малькевича](#), настільки "динамічний і надихаючий", що він відчуває "перемогу [його] великої Росії вже близько".

Шоу, яке спочатку було запущене на російському відеохостингу Rutube, з січня 2023 року також транслюють телеканали "Санкт-Петербург", який очолює Олександр Малькевич, і створений ним "ЗаТВ" у Мелітополі. Це ток-шоу "наживо зі звільнених від нацистів територій" разом із Малькевичем веде Костянтин Придибайло, також пов'язаний з Євгеном Пригожиным. Цей журналіст RT є постійним коментатором "РИА ФАН", головного медіа "кухаря Путіна". Лише через місяць після початку вторгнення, на публічній зустрічі, яку висвітлювала "РИА ФАН", він [просував](#) ініціативу підтримки війни "Кибер Фронт Z" – ферми тролів з Санкт-Петербурга, на якій працюють кілька сотень людей і яка, за повідомленнями російських медіа, ймовірно пов'язана з босом Вагнера. "[Кибер Фронт Z](#)" нещодавно потрапив в заголовки всесвітніх медіа після [вбивства](#) ультранационалістичного блогера Владлена Татарського, який був убитий в кафе, що належить Євгену Пригожину, коли він мав виступати на конференції цієї організації 2 квітня 2023 року в Санкт-Петербурзі.

Євген Пригожин під час зустрічі з активістами "Кибер Фронт Z" у приміщенні свого кафе в Санкт-Петербурзі, яке щойно стало мішенню нападу, в результаті якого загинув військовий блогер Владлен Татарський, 2 квітня 2023 року.
Скріншот. ©Telegram concordgroup_official

Скріншот. Директор благодійного фонду "Ридовка" і засновник "Антиглобалістського руху" Олександр Іонов – гість ток-шоу "Малькевич Live", 18 січня 2023 року.
©Telegram Alexandr_Malkevich

“...Через свої телеграм-канали та медіагрупу Євген Пригожин обходить військову комунікацію, яка офіційно є єдино можливим джерелом інформації про "спецоперацію"...

Олександр Малькевич - не єдиний медійний пішак лідера Вагнера в Україні. У січні медіапідприємець оголосив про намір співпрацювати на окупованих територіях разом з Олександром Іоновим, [своїм "товаришем по боротьбі"](#). Разом вони працювали над звільненням російської шпигунки Марії Бутіної, ув'язненої в США. [Переслідуваний](#) по той бік Атлантики за втручання в американські вибори і підданий [санкціям](#) за поширення російської пропаганди під егідою Євгена Пригожина, Олександр Іонов також писав [листи російській владі](#), в яких засуджував незалежні медіа, такі як "[Медуза](#)", звинувачуючи їх у тому, що вони є "іноземними агентами".

Цей "антиглобалістський" бізнес-активіст зараз очолює благодійний фонд новинного сайту Readovka, який, схоже, перебуває під контролем Євгена Пригожина. Редакційна лінія медіа суттєво змінилася з приходом кількох колишніх співробітників "кухаря Путіна", відзначало в березні 2022 року незалежне петербурзьке медіа "[Ротонда](#)". У статтях, які підкреслено підтримують "спецоперацію" в Україні, основна увага приділяється подвигам Вагнера.

Через свої телеграм-канали та медіагрупу Євген Пригожин обходить військову комунікацію, яка офіційно є єдино можливим джерелом інформації про "спецоперацію" – при тому, що іншим це може загрожувати кримінальним переслідуванням. Він також відкрито ділиться своєю особливою концепцією журналістики і здобуває вплив у своєму прагненні контролювати її. Саме після листа боса Вагнера до голови Держдуми, нижньої палати російського парламенту, депутати [прийняли поправки](#), які карають журналістів, що насмілюються згадувати про кримінальне минуле його найманців, до 15 років позбавлення волі. Колишній бандит, який сам провів кілька років за ґратами, дійсно вербував людей у російських в'язницях, як показано на [відео, що стало вірусним](#), обіцяючи їм звільнення після шестимісячного перебування на українському фронті.

Зусилля Олександра Малькевича та його російської мережі спрямовані в тому ж напрямку, офіційна мета яких полягає в розбудові величезного загальноросійського медіа-простору на службі "нової Росії", що включає в себе окуповані території. Цей експеримент під керівництвом соратника Євгена Пригожина може бути лише першим кроком у привласненні російського аудіовізуального ринку босом Вагнера, в якому "доброму маленькому солдату" Малькевичу знайдеться місце гідне його амбіцій. Новий етап його гібридної війни, що ведеться від імені Кремля проти "Заходу", після "фабрик тролів" та інтернет-медіа.

Окуповане Росією портове місто Маріуполь на Азовському морі, на південному сході України, 8 квітня 2023 року. ©AFP

Генеральний секретар: **Крістоф Делуар**
Головна редакторка: **Катрін Монне**
Відповідальний секретар: **Анн-Лор Шантлу**
Автори: **Маріанна Перебенесюк, Жанн Кавельє**
Перекладач: **Віктор Перебенесюк**
Графістки: **Стефані Барсело, Даша Делоне**

"РЕПОРТЕРИ БЕЗ КОРДОНІВ" працюють задля свободи, незалежності і плюралізму журналістики на планеті. Маючи консультативний статус в ООН та ЮНЕСКО, організація зі штаб-квартирою в Парижі має 13 офісів і секторів і 130 кореспондентів по всьому світу.